

УДК 351.74:351.746.1:351.86(477)

<https://doi.org/10.31652/2786-6068-2026-7-34-46>

Іван Когут

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
доктор філософії з права,
старший викладач кафедри кримінального права та процесу
e-mail: i_kohut@univer.km.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9900-2273>

МІЖВІДОМЧА ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

Анотація. У статті досліджено сутність міжвідомчої взаємодії правоохоронних органів у сфері забезпечення державної безпеки як державно-управлінського та організаційно-правового явища. Обґрунтовано, що сучасний характер загроз державній безпеці, зокрема розвідувально-підбивна, диверсійна, терористична, кібернетична та організована злочинна діяльність, зумовлює необхідність узгодженого використання повноважень, ресурсів і спроможностей різних державних органів.

Проаналізовано положення законодавства України, стратегічних документів і наукові підходи до розуміння понять «взаємодія», «співробітництво» та «координація». Встановлено, що міжвідомча взаємодія не може зводитися лише до інформаційного обміну, проведення спільних нарад або виконання взаємних доручень, оскільки охоплює повний цикл формування та реалізації спільних управлінських рішень.

Сформульовано авторське визначення міжвідомчої взаємодії правоохоронних органів у сфері забезпечення державної безпеки як заснованого на законі, організаційно та процедурно впорядкованого процесу узгодженої спільної діяльності організаційно відокремлених суб'єктів, спрямованої на своєчасне виявлення, попередження, припинення й нейтралізацію загроз державній безпеці. Виокремлено основні ознаки такої взаємодії: спеціальний суб'єктний склад, компетенційна самостійність учасників, правова зумовленість, процедурна впорядкованість, спільна безпекова мета, узгодженість рішень і дій, системність, інформаційно-аналітична взаємозалежність, інтегроване використання ресурсів, спрямованість на синергетичний результат, підзвітність, відповідальність і дотримання верховенства права.

Зроблено висновок, що міжвідомча взаємодія є необхідною умовою інституційної спроможності правоохоронної системи та ефективності публічного управління у сфері державної безпеки.

Ключові слова: міжвідомча взаємодія, правоохоронні органи, державна безпека, публічне управління, координація, співробітництво, інформаційний обмін, інституційна спроможність, верховенство права.

Ivan Kohut

INTERAGENCY INTERACTION AMONG LAW ENFORCEMENT AGENCIES IN THE FIELD OF STATE SECURITY: CONCEPT AND FEATURES

Abstract. The article examines the essence of interagency interaction among law enforcement agencies in the field of state security as a public administration and organizational-legal phenomenon. It is substantiated that the contemporary nature of threats to state security, including intelligence and subversive activities, sabotage, terrorism, cyber threats, and organized crime, necessitates the coordinated use of the powers, resources, and institutional capabilities of various public authorities.

The provisions of Ukrainian legislation, strategic documents, and scholarly approaches to understanding the concepts of interaction, cooperation, and coordination are analyzed. It is established that interagency interaction cannot be reduced solely to information exchange, joint meetings, or the execution of mutual requests, since it covers the entire cycle of developing and implementing joint managerial decisions.

The author proposes a definition of interagency interaction among law enforcement agencies in the field of state security as a legally grounded, organizationally and procedurally structured process of coordinated joint activity of institutionally separate entities aimed at the timely detection, prevention, suppression, and neutralization of threats to state security. The principal features of such interaction are identified, including a specific composition of participants, institutional independence and competence autonomy, legal determination, procedural regulation, a common security objective, coordination of decisions and actions, systemic character, information and analytical interdependence, integrated use of resources, orientation toward a synergistic result, accountability, responsibility, and observance of the rule of law. It is concluded that interagency interaction is a necessary condition for the institutional capacity of the law enforcement system and the effectiveness of public administration in the field of state security.

Keywords: interagency interaction, law enforcement agencies, state security, public administration, coordination, cooperation, information exchange, institutional capacity, rule of law.

Постановка проблеми. Сучасне безпекове середовище характеризується комплексним, динамічним і переважно гібридним характером загроз, які одночасно виникають у політичній, інформаційній, кібернетичній, економічній, правоохоронній та інших сферах суспільного життя. Збройна агресія Російської Федерації проти України, активізація розвідувально-підривної та диверсійної діяльності, поширення терористичних і кібернетичних загроз, транснаціональної та організованої злочинності, спроби дестабілізації суспільно-політичної ситуації, посягання на об'єкти критичної інфраструктури зумовлюють необхідність формування цілісної, адаптивної та узгодженої системи реагування держави. За таких умов забезпечення державної безпеки об'єктивно виходить за

межі компетенції окремого правоохоронного органу та потребує поєднання функціональних, інформаційних, кадрових, організаційних і матеріально-технічних можливостей різних суб'єктів публічного управління.

Водночас ефективність реагування на загрози державній безпеці залежить не лише від обсягу повноважень і ресурсного забезпечення окремих правоохоронних органів, а й від рівня узгодженості їхньої діяльності, оперативності інформаційного обміну, чіткості розподілу завдань та здатності спільно виробляти і реалізовувати управлінські рішення. На практиці організація такої діяльності ускладнюється відомчою відокремленістю, частковим перетинанням компетенції окремих суб'єктів, фрагментарністю нормативного регулювання та відсутністю уніфікованих процедур міжвідомчої координації. Додаткової наукової конкретизації потребують суб'єктні межі міжвідомчої взаємодії, її співвідношення зі співробітництвом і координацією, а також система ознак, що дає змогу відмежувати її від паралельної, ситуативної або неформальної діяльності окремих органів. Зазначене зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування поняття міжвідомчої взаємодії правоохоронних органів у сфері забезпечення державної безпеки та визначення її основних ознак.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі теоретичні та прикладні аспекти міжвідомчої взаємодії досліджувалися українськими науковцями в контексті соціальної роботи, ювенальної превенції, інтегрованого управління кордонами, правоохоронної діяльності та забезпечення державної безпеки. О.В. Лісовець розглядає міжвідомчу взаємодію як спільну діяльність представників різних соціальних інститутів, що передбачає узгодження форм, засобів і способів розв'язання суспільно значущих проблем. Л. Петушкова акцентує увагу на формалізованому та регламентованому характері такої взаємодії, учасники якої належать до різних відомств і діють у межах завдань та повноважень, визначених законодавством. А.М. Чорний і В.З. Андрушко розкривають її організаційно-процедурний зміст через спільне планування, інформаційний обмін, розподіл завдань та координацію сил і засобів.

С.О. Ліненко обґрунтовує необхідність перетворення міжвідомчої взаємодії у сфері державної безпеки на стійкий механізм державного управління, що охоплює ініціювання, планування, координацію, аналітичне супроводження та оцінювання спільних заходів. А.В. Кубасенко пов'язує результативність взаємодії з її інституціоналізацією, тобто нормативним, організаційним і процедурним закріпленням стійкої та скоординованої співпраці суб'єктів. У зарубіжних дослідженнях Р.Дж. Скотта, Е.Р.К. Мертон та матеріалах Рахункової палати США міжвідомча взаємодія розглядається як спільна діяльність державних органів, спрямована на досягнення визначеної мети та створення більшої публічної цінності порівняно з їх відокремленою діяльністю. Водночас комплексне дослідження поняття, ознак і державно-управлінського змісту міжвідомчої взаємодії саме правоохоронних органів у сфері забезпечення державної безпеки залишається недостатньо розробленим, що зумовлює необхідність подальшого наукового опрацювання цієї проблематики.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні сутності міжвідомчої взаємодії правоохоронних органів у сфері забезпечення державної безпеки, формулюванні її авторського визначення, відмежуванні від суміжних категорій співробітництва і координації, а також систематизації основних ознак цього державно-управлінського та організаційно-правового явища.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» державна безпека визначається як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності й демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру [1]. Наведене визначення вказує на комплексність об'єкта державної безпеки, оскільки охоплює не лише територіальну цілісність і державний суверенітет, а й демократичний конституційний лад, політичну стабільність, економічний, інформаційний, науково-технічний та інші складники життєво важливих національних інтересів. Відповідно, забезпечення державної безпеки передбачає не окрему дію чи сукупність ситуативних заходів, а цілісну діяльність держави, спрямовану на виявлення, оцінювання, попередження, припинення та нейтралізацію загроз.

Державна безпека є складовою національної безпеки та характеризує стан захищеності тих національних інтересів, які безпосередньо пов'язані з існуванням і належним функціонуванням держави, збереженням її суверенітету, територіальної цілісності та демократичного конституційного ладу. Відповідно, міжвідомча взаємодія у сфері забезпечення державної безпеки функціонує в межах ширшої системи забезпечення національної безпеки, однак має спеціальний об'єкт, цільову спрямованість і суб'єктний склад. Саме цим пояснюється використання у відповідних нормативно-правових актах поряд із поняттям «правоохоронні органи» ширших категорій «сили безпеки», «складові сектору безпеки і оборони» та «суб'єкти забезпечення державної безпеки». Зазначені поняття частково перетинаються, але не є тотожними, тому їх використання потребує врахування змісту компетенції кожного конкретного суб'єкта.

Закон України «Про національну безпеку України» створює правову основу для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки і оборони, сил безпеки та сил оборони. Водночас у ньому координація розглядається як необхідний елемент функціонування сектору безпеки і оборони [1]. Отже, законодавець виходить із того, що належний рівень захищеності національних інтересів не може бути забезпечений виключно автономною діяльністю окремих державних інституцій, а потребує узгодження їхньої політики, управлінських рішень, процедур і практичних заходів.

У Стратегії забезпечення державної безпеки, затвердженій Указом Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022, до суб'єктів забезпечення державної безпеки віднесено державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, правоохоронні та розвідувальні органи, інші державні органи й осіб, які беруть участь у забезпеченні державної

безпеки відповідно до законодавства України [2]. Такий суб'єктний склад свідчить про багаторівневий і міжінституційний характер відповідної діяльності. Жоден із названих суб'єктів не володіє одночасно всією необхідною інформацією, ресурсами, спеціальними засобами, аналітичними можливостями та юридичними повноваженнями для самостійного реагування на весь спектр загроз державній безпеці.

Серед напрямів державної політики Стратегія передбачає вдосконалення взаємодії, зокрема інформаційного обміну та координації діяльності суб'єктів забезпечення державної безпеки, а серед відповідних завдань – створення ефективної системи обміну інформацією, забезпечення доступу до державних електронних інформаційних ресурсів, удосконалення нормативно-правових та організаційних засад координації і взаємодії. Таким чином, взаємодія розглядається не як факультативний спосіб підтримання міжвідомчих контактів, а як одна з необхідних умов функціональної спроможності системи забезпечення державної безпеки [2].

Водночас необхідно враховувати, що передбачений Стратегією забезпечення державної безпеки плановий період реалізації її положень охоплював період до 2025 року. Незважаючи на це, закладені в документі підходи до інформаційного обміну, координації діяльності та вдосконалення організаційно-правових засад взаємодії зберігають методологічне значення для розуміння міжвідомчого характеру забезпечення державної безпеки. Завершення визначеного Стратегією планового періоду водночас актуалізує необхідність оновлення стратегічних пріоритетів і механізмів взаємодії з урахуванням трансформації безпекового середовища, набутого практичного досвіду та зміни характеру загроз державній безпеці.

Значення досліджуваної проблематики підтверджується також положеннями Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки. У ньому до проблем функціонування органів правопорядку віднесено нечіткість розмежування їхньої компетенції та повноважень, дублювання функцій, недостатню ефективність виконання покладених завдань. Одним із пріоритетних напрямів реформування визначено покращення взаємодії органів правопорядку між собою, з прокуратурою та іншими складовими сектору безпеки і оборони, розширення міжвідомчої взаємодії, розвиток автоматизованого обміну інформацією та вдосконалення механізмів міжвідомчої координації [3]. Отже, взаємодія набуває значення одного зі стратегічних чинників інституційної спроможності правоохоронної системи, від якого залежать оперативність, комплексність і результативність реагування на безпекові загрози.

Дослідження поняття міжвідомчої взаємодії ускладнюється тим, що в законодавстві та науковій літературі паралельно використовуються категорії «взаємодія», «співробітництво», «координація», «партнерство», «спільна діяльність», «інформаційний обмін». Нерідко вони вживаються як синонімічні, хоча відображають різні за змістом, організаційною глибиною та правовими наслідками види зв'язків між суб'єктами. Крім того, нормативні акти оперують

поняттями «правоохоронні органи», «органи правопорядку», «сили безпеки», «складові сектору безпеки і оборони» та «суб'єкти забезпечення державної безпеки», зміст яких частково перетинається, але не є тотожним [1-3].

У межах цього дослідження правоохоронні органи пропонується розуміти у функціонально-компетенційному значенні як утворені відповідно до закону державні органи, наділені спеціальними владними повноваженнями щодо запобігання, виявлення, припинення та розслідування правопорушень, розшуку осіб, застосування передбачених законом заходів примусу, а також захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави. Основними критеріями віднесення органу до правоохоронних є його законодавчо визначений статус, правоохоронна спрямованість основних функцій, наявність спеціальних повноважень і можливість застосування передбачених законом засобів державно-владного впливу.

Коло конкретних учасників міжвідомчої взаємодії має визначатися не лише формальною належністю відповідного органу до правоохоронної системи, а насамперед характером загрози державній безпеці, змістом його компетенції та завданнями, які потребують спільного виконання. Залежно від обставин до відповідного механізму можуть залучатися розвідувальні органи, військові формування, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти. Однак участь таких суб'єктів у спільних заходах не означає їх автоматичного віднесення до правоохоронних органів. Ядро досліджуваної взаємодії становлять організаційно відокремлені правоохоронні органи, повноваження яких безпосередньо пов'язані з виявленням, попередженням, припиненням і нейтралізацією загроз державній безпеці.

Одне з найбільш лаконічних визначень досліджуваного поняття наведено в посібнику «Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах», у якому міжвідомча взаємодія трактується як «партнерство декількох державних відомств, органів та підрозділів місцевого самоврядування, що має на меті спільне досягнення цілей» [4, с. 11]. Перевагою цього підходу є акцентування на множинності суб'єктів та наявності спільної мети. Водночас таке визначення має загальний характер і не відображає нормативної зумовленості діяльності публічних органів, розподілу компетенції між ними, процедур узгодження рішень і відповідальності за одержані результати.

О.В. Лісовець зазначає, що зміст поняття міжвідомчої взаємодії передбачає спільну діяльність фахівців різних соціальних інститутів для досягнення поставленої мети. Автор також пов'язує таку взаємодію з процесом узгодження форм, засобів і способів розв'язання суспільно значущих проблем з урахуванням інтересів населення та територіально-управлінської специфіки відповідних суб'єктів [5, с. 44]. Порівняно з попереднім підходом ця позиція зміщує акцент із партнерства як певного стану відносин на процес узгодження діяльності, що має особливе значення для публічного управління.

Л. Петушкова, аналізуючи підходи до міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії, вказує на більш формалізований і регламентований характер першої,

оскільки її учасниками є організації та установи, що належать до різних відомств і діють відповідно до визначених законодавством завдань та повноважень [6, с. 246]. Така характеристика дає змогу відмежувати міжвідомчу взаємодію від неформальних професійних контактів між окремими працівниками. Водночас формалізованість не означає, що кожна комунікація між представниками органів повинна бути детально врегульована окремою правовою нормою. Йдеться насамперед про обов'язкову законність мети, меж компетенції, способів використання інформації, залучення сил і засобів, а також прийнятих за результатами взаємодії рішень.

А.М. Чорний та В.З. Андрушко досліджують міжвідомчу взаємодію в системі інтегрованого управління кордонами, тобто у сфері, безпосередньо пов'язаній із національною та державною безпекою. Автори розглядають взаємодію як спільну діяльність органів і служб у межах їхньої компетенції, наголошуючи на необхідності узгодження дій за цілями, завданнями, місцем, часом і способами виконання. До її змісту віднесено спільне планування, інформаційний обмін, розподіл завдань, координацію сил і засобів [7, с. 118]. Такий підхід розкриває не лише суб'єктний і цільовий, а й організаційно-процедурний складник досліджуваного явища.

На думку С.О. Ліненко, у сфері державної безпеки міжвідомча взаємодія має перетворюватися на стійкий механізм державного управління, а не залишатися сукупністю епізодичних контактів між окремими органами чи підрозділами. У функціональному аспекті відповідний механізм охоплює ініціювання спільних заходів, формування управлінського задуму, координацію виконавців, аналітичне супроводження та належне оформлення результатів [8, с. 432]. Зазначений підхід обґрунтовано вказує на системний і циклічний характер взаємодії: вона повинна охоплювати не лише безпосереднє виконання заходів, а й попереднє оцінювання загроз, планування, розподіл завдань, контроль та аналіз одержаних результатів.

Для розкриття нормативної та організаційної природи міжвідомчої взаємодії важливим є підхід А.В. Кубасенка. Автор визначає її інституціоналізацію як цілеспрямований адміністративно-правовий процес нормативного, організаційного та процедурного закріплення стійкої, обов'язкової й скоординованої співпраці суб'єктів [9, с. 242]. Хоча наведена дефініція стосується не безпосередньо взаємодії, а процесу її інституціоналізації, вона дає підстави виокремити такі важливі характеристики, як стійкість, нормативна визначеність, організаційна оформленість, процедурна впорядкованість та обов'язковість виконання узгоджених рішень.

Отже, в українських наукових джерелах міжвідомча взаємодія переважно розглядається як партнерство або спільна діяльність органів, спрямована на досягнення єдиної мети, узгодження дій, обмін інформацією та спільне використання наявних можливостей. Водночас відповідні визначення значною мірою сформульовані з урахуванням специфіки соціальної роботи, ювенальної превенції чи інтегрованого управління кордонами, що обумовлює необхідність їх

адаптації до особливостей правоохоронної діяльності у сфері забезпечення державної безпеки.

У зарубіжній науковій літературі українському поняттю «міжвідомча взаємодія» відповідають декілька близьких за змістом термінів: *interagency collaboration*, *interagency cooperation*, *interagency coordination*, *interorganizational collaboration* та *collaborative public management*. Така термінологічна множинність свідчить про складність досліджуваного феномену та відсутність єдиного універсального підходу до визначення його змісту.

Р. Скотт та Е. Мертон звертають увагу на значну кількість частково подібних і водночас суперечливих термінів, що використовуються для опису практик спільної діяльності державних органів. У широкому значенні автори визначають *interagency collaboration* як спільну діяльність органів та установ, спрямовану на досягнення конкретної мети [10]. Позитивним у цьому підході є те, що він не обмежує міжвідомчу взаємодію певною організаційною формою, однак обов'язковою умовою визнає наявність спільної цілі, заради якої органи долають відомчі межі.

Рахункова палата США використовує поняття *interagency collaboration* для позначення співробітництва або координації між двома чи більше федеральними органами або між організаційними компонентами одного органу. У ширшому розумінні колаборація охоплює спільну діяльність, спрямовану на створення більшої публічної цінності, ніж та, яку учасники могли б створити, діючи окремо [11, с. 3]. Такий підхід доповнює цільову характеристику взаємодії ознакою синергетичності: сенс об'єднання зусиль полягає не лише у спільному виконанні заходів, а й у досягненні якісно кращого результату.

У законодавстві США поняття міжвідомчої координації у сфері національної безпеки дістало більш вузьке визначення. Відповідно до § 952(f) Закону про асигнування на національну оборону на 2008 фінансовий рік, міжвідомча координація означає координацію між структурними елементами Міністерства оборони та залученими федеральними органами з метою досягнення визначеної цілі [12, § 952(f), р. 292]. Незважаючи на галузевий характер цієї дефініції, вона відображає важливі риси досліджуваного явища: конкретний суб'єктний склад, належність учасників до різних відомчих систем, цільову спрямованість та можливість спільної діяльності без організаційного об'єднання відповідних органів.

Узагальнення українських і зарубіжних наукових підходів дає підстави стверджувати, що міжвідомча взаємодія не може бути зведена лише до інформаційного обміну, проведення спільних заходів або взаємного виконання запитів. Такі дії є окремими формами та інструментами взаємодії, але не вичерпують її змісту. У державно-управлінському розумінні вона охоплює весь цикл формування і реалізації спільних рішень: виявлення проблеми або загрози, визначення загальної мети, оцінювання наявних ресурсів і повноважень, розподіл завдань, обмін інформацією, узгодження способів діяльності, безпосереднє виконання заходів, контроль та оцінювання результативності.

Потребують розмежування поняття взаємодії, співробітництва та координації. Співробітництво є найбільш загальною категорією, що характеризує конструктивні відносини між суб'єктами та їхню готовність сприяти один одному. Воно може мати порівняно неформальний і ситуативний характер. Координація передбачає узгодження діяльності різних суб'єктів, усунення дублювання, визначення послідовності й способів виконання завдань. Вона може здійснюватися спеціально уповноваженим координуючим суб'єктом або на підставі спільно встановлених процедур. Міжвідомча взаємодія є ширшим процесом, у межах якого координація виступає однією з управлінських функцій і засобів забезпечення узгодженості спільної діяльності.

Не слід також абсолютизувати горизонтальний характер міжвідомчої взаємодії. Її учасники справді є організаційно відокремленими та, як правило, не перебувають у відносинах безпосереднього службового підпорядкування. Однак у конкретному механізмі може існувати суб'єкт, наділений координаційними, контрольними або організаційно-розпорядчими повноваженнями. Наявність такого суб'єкта не перетворює міжвідомчу взаємодію на внутрішньовідомче управління, оскільки кожний орган зберігає власну компетенцію, структуру та юридичну відповідальність.

З огляду на викладене пропонується сформулювати таке авторське визначення: міжвідомча взаємодія правоохоронних органів у сфері забезпечення державної безпеки – це заснований на законі, організаційно та процедурно впорядкований процес узгодженої спільної діяльності організаційно відокремлених правоохоронних органів, що здійснюється в межах установленої компетенції шляхом визначення спільних цілей, вироблення та реалізації узгоджених рішень, розподілу завдань, інформаційно-аналітичного обміну, спільного планування і скоординованого використання сил, засобів та інституційних спроможностей із метою своєчасного виявлення, попередження, припинення й нейтралізації загроз державній безпеці та досягнення результату, якого неможливо або істотно складніше досягти відокремленою діяльністю кожного з учасників.

Запропоноване визначення дає змогу виокремити основні ознаки міжвідомчої взаємодії правоохоронних органів у сфері забезпечення державної безпеки.

Першою ознакою є спеціальний міжвідомчий суб'єктний склад. У взаємодії беруть участь щонайменше два організаційно відокремлені правоохоронні органи або їхні уповноважені підрозділи, що належать до різних відомчих систем. Залежно від характеру загрози до відповідного механізму можуть залучатися розвідувальні органи, військові формування, центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а в установлених законом випадках – інші публічні та недержавні суб'єкти. Проте ядро досліджуваної взаємодії становлять саме правоохоронні органи, компетенція яких безпосередньо пов'язана з протидією загрозам державній безпеці.

Другою ознакою є організаційна відокремленість і компетенційна самостійність учасників. Кожний правоохоронний орган має власний правовий статус, завдання, повноваження, організаційну структуру, систему управління та юридичну відповідальність. Взаємодія не призводить до злиття відомств або передачі одним органом усієї своєї компетенції іншому. Її завдання полягає в узгодженому використанні різних, але взаємодоповнювальних повноважень.

Третьою ознакою є правова зумовленість і процедурна впорядкованість. Правоохоронні органи можуть діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, визначені Конституцією і законами України. Тому цілі взаємодії, порядок доступу до інформаційних ресурсів, обмін даними з обмеженим доступом, застосування примусових заходів, проведення оперативно-розшукових, контррозвідувальних і процесуальних дій повинні відповідати законодавству. Організаційні форми взаємодії можуть конкретизуватися міжвідомчими актами, спільними планами, алгоритмами, регламентами та протоколами обміну інформацією.

Четвертою ознакою є наявність спільної безпекової мети. Відомчі завдання окремих органів можуть відрізнятися, однак у межах конкретної взаємодії вони мають бути підпорядковані спільному результату – забезпеченню захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів. Саме спільна мета перетворює паралельну діяльність декількох органів на взаємодію.

П'ятою ознакою є узгодженість цілей, рішень і практичних дій. Взаємодія передбачає синхронізацію діяльності учасників за завданнями, часом, місцем, способами та послідовністю виконання заходів. Відсутність такої узгодженості може спричиняти дублювання повноважень, конкуренцію між органами, втрату оперативно значущої інформації, нераціональне використання ресурсів або взаємне перешкоджання діяльності.

Шостою ознакою є системність і відносна сталість. Міжвідомча взаємодія не повинна обмежуватися реагуванням на вже реалізовану загрозу або окремим випадком обміну інформацією. Вона має охоплювати постійне оцінювання безпекового середовища, прогнозування ризиків, планування, підготовку спільних рішень, виконання заходів, контроль і коригування спільної діяльності. Водночас конкретні міжвідомчі механізми можуть бути постійними або тимчасовими залежно від характеру завдань.

Сьомою ознакою є інформаційно-аналітична взаємозалежність учасників. Кожний орган володіє лише частиною інформації про відповідні загрози, осіб, процеси та події. Поєднання відомчих інформаційних масивів, аналітичних оцінок та результатів оперативної діяльності дає змогу сформулювати більш повну картину загрози, своєчасно визначити тенденції її розвитку і прийняти обґрунтоване управлінське рішення.

Восьмою ознакою є інтегроване використання ресурсів і спроможностей. Ідеться не обов'язково про фізичне об'єднання сил та засобів, а про їх узгоджене застосування відповідно до спільного плану. Учасники можуть надавати один одному інформаційні, аналітичні, кадрові, технічні, експертні, матеріальні й інші

можливості, яких окремий орган не має або не може достатньо оперативно залучити самостійно.

Дев'ятою ознакою є спрямованість на синергетичний результат. Об'єднання спроможностей декількох органів має забезпечувати результат, який неможливо або істотно складніше одержати шляхом їхньої відокремленої діяльності. Тому результативність взаємодії не може оцінюватися лише за кількістю проведених нарад, створених робочих груп, надісланих запитів чи підписаних документів. Визначальними повинні бути реальні зміни у стані захищеності відповідних об'єктів державної безпеки.

Десятою ознакою є підзвітність, контрольованість і відповідальність. Розподіл завдань між декількома відомствами не повинен спричиняти розмивання відповідальності. Учасники мають розуміти власні обов'язки, строки їх виконання, порядок звітування, критерії оцінювання та юридичні наслідки неналежного виконання узгоджених рішень.

Одинадцятою ознакою є дотримання прав людини та принципу верховенства права. Специфіка діяльності правоохоронних органів у сфері державної безпеки нерідко пов'язана з доступом до інформації з обмеженим доступом, застосуванням оперативно-розшукових, контррозвідувальних і примусових заходів, обмеженням окремих прав у передбачених законом випадках. Тому підвищення оперативності міжвідомчої взаємодії не може виправдовувати вихід за межі компетенції, порушення встановлених процедур або непропорційне втручання у права людини.

Висновки. Міжвідомча взаємодія правоохоронних органів у сфері забезпечення державної безпеки є складним державно-управлінським та організаційно-правовим явищем, яке не може бути зведене до обміну інформацією, проведення спільних нарад або виконання взаємних доручень. Її зміст охоплює повний цикл спільної діяльності – від виявлення та оцінювання загрози до планування, прийняття узгоджених рішень, розподілу завдань, використання ресурсів, контролю та оцінювання одержаних результатів.

Основними ознаками такої взаємодії є спеціальний міжвідомчий суб'єктний склад; організаційна відокремленість і компетенційна самостійність учасників; правова зумовленість та процедурна впорядкованість; наявність спільної безпекової мети; узгодженість рішень і дій; системність; інформаційно-аналітична взаємозалежність; інтегроване використання ресурсів; спрямованість на синергетичний результат; підзвітність і відповідальність; дотримання прав людини та принципу верховенства права.

Список використаних джерел:

1. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2008: Public Law No. 110–181 of January 28, 2008. § 952(f). 122 Stat. 292. U.S. Government Publishing Office. URL: <https://surli.cc/gqhfsh> (дата звернення: 20.05.2026).
2. Scott R. J., Merton E. R. K. Contingent Collaboration: When to Use Which Models for Joined-up Government. Cambridge: Cambridge University Press, 2022. URL: <https://surli.li/pylurp> (дата звернення: 10.05.2026).

3. U.S. Government Accountability Office. Government Performance Management: Leading Practices to Enhance Interagency Collaboration and Address Crosscutting Challenges. GAO-23-105520. Washington, DC, 2023. 47 p. URL: <https://surl.li/gpffms> (дата звернення: 20.05.2026).
4. Дащаківська О.Ю., Стельмах С.С., Максименко К.М. Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Київ, 2021. 72 с.
5. Кубаєнко А. В. Інституціоналізація міжвідомчої взаємодії у сфері ювенальної превенції як умова її результативності. Аналітично-порівняльне правознавство. 2026. № 1. Ч. 2. С. 237–243. DOI: 10.24144/2788-6018.2026.01.2.38 (дата звернення: 20.05.2026).
6. Ліненко С.О. Механізми державного управління у сфері державної безпеки та розшуку злочинців : міжвідомча взаємодія, аналітика та процесуальні аспекти. Наукові перспективи. 2025. № 12 (66). С. 428–440. DOI: 10.52058/2708-7530-2025-12(66)-428-440 (дата звернення: 20.05.2026).
7. Лісовець О.В. Компетентність соціального працівника у сприянні міжвідомчій взаємодії щодо соціально-правового захисту особистості. Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки, 2016. № 1. С. 43–47.
8. Петушкова Л. Взаємодія спеціалістів у процесі надання послуги з патронату. Social Work and Education, 2021. Vol. 8, № 2. Р. 244–259. DOI: 10.25128/2520-6230.21.2.9 (дата звернення: 20.05.2026).
9. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки: Указ Президента України від 11.05.2023 № 273/2023. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023> (дата звернення: 20.04.2026).
10. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 20.05.2026).
11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки» : Указ Президента України від 16.02.2022 № 56/2022. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022> (дата звернення: 21.05.2026).
12. Чорний А., Андрушко В. Особливості організації міжвідомчої взаємодії між суб'єктами інтегрованого управління кордонами. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки, 2024. № 1 (94). С. 116–125.

References:

1. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2008, Public Law No. 110–181, § 952(f), 122 Stat. 292 (2008). U.S. Government Publishing Office. Retrieved from <https://surl.cc/gqhfsh> [in English].
2. Scott, R.J. & Merton, E.R.K. (2022). Contingent collaboration: When to use which models for joined-up government. Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved from <https://surl.li/pylurp> [in English].
3. U.S. Government Accountability Office. (2023). Government performance management: Leading practices to enhance interagency collaboration and address crosscutting challenges. GAO-23-105520. Washington, DC: U.S. Government Accountability Office. Retrieved from <https://surl.li/gpffms> [in English].
4. Dashchakivska, O.Yu., Stelmakh, S.S. & Maksymenko, K.M. (2021). #Spilno do novykh posluh. Kerivnytstvo iz vprovadzhennia sotsialnykh posluh dlia simej z ditmy v hromadakh. Chastyna 2. Vedennia vypadku ta mizhvidomcha vzaemodiia [#Together towards new services. Guidelines for implementing social services for families with children in communities. Part 2. Case management and interagency interaction]. Kyiv [in Ukrainian].

5. Kubaienko, A.V. (2026). Instytutsionalizatsiia mizhvidomchoi vzaiemodii u sferi yuvenalnoi preventsii yak umova yii rezultatyvnosti [Institutionalization of interagency interaction in the field of juvenile prevention as a condition for its effectiveness]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. 1(2). Ss. 237–243. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.38> [in Ukrainian].
6. Lisovets, O.V. (2016). Kompetentnist sotsialnoho pratsivnyka u spryanni mizhvidomchii vzaiemodii shchodo sotsialno-pravovoho zakhystu osobystosti [The competence of a social worker in facilitating interagency interaction regarding the social and legal protection of the individual]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky*. 1. Ss. 43–47 [in Ukrainian].
7. Linenko, S.O. (2025). Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia u sferi derzhavnoi bezpeky ta rozshuku zlochyntsyv: mizhvidomcha vzaiemodiia, analityka ta protsesualni aspekty [Public administration mechanisms in the field of state security and the search for criminals: interagency interaction, analytics and procedural aspects]. *Naukovi perspektyvy*. 12(66). Ss. 428–440. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-12\(66\)-428-440](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-12(66)-428-440) [in Ukrainian].
8. Pietushkova, L. (2021). Vzaiemodiia spetsialistiv u protsesi nadання posluhy z patronatu [Interaction of specialists in the process of providing foster care services]. *Social Work and Education*. 8(2). Ss. 244–259. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.21.2.9> [in Ukrainian].
9. Pro Kompleksnyi stratehichniy plan reformuvannia orhaniv pravoporiadku yak chastyny sektoru bezpeky i oborony Ukrainy na 2023–2027 roky: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11.05.2023 № 273/2023 [On the Comprehensive Strategic Plan for Reforming Law Enforcement Agencies as Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023–2027: Decree of the President of Ukraine dated May 11, 2023, No. 273/2023]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023> [in Ukrainian].
10. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII [On the National Security of Ukraine: Law of Ukraine dated June 21, 2018, No. 2469-VIII]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> [in Ukrainian].
11. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 hrudnia 2021 roku «Pro Stratehiiu zabezpechennia derzhavnoi bezpeky»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.02.2022 № 56/2022 [On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated December 30, 2021 «On the Strategy for Ensuring State Security»: Decree of the President of Ukraine dated February 16, 2022, No. 56/2022]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022> [in Ukrainian].
12. Chorny, A. & Andrushko, V. (2024). Osoblyvosti orhanizatsii mizhvidomchoi vzaiemodii mizh subiektamy intehrovanoho upravlinnia kordonamy [Specific features of organizing interagency interaction among integrated border management entities]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Seriya: viiskovi ta tekhnichni nauky. 1(94). Ss. 116–125 [in Ukrainian].